

Mari Brenna Volla (fung. kulturredaktør) | Sara Hegna Hammer (red. sek.)
Jonas Brække | Guri Kulås | Dag Eivind Undheim Larsen
kultur@klassekampen.no

KULTUR & MEDIER

TRONSMO:

Ti på topp

1. Frihet, likhet, Island, Mimir Kristjánsson

2. I Love Dick, Chris Kraus

3. Da postmodernismen kom til Norge, Bjarne Riiser Gundersen

4. Sapiens, Yuval Noah Harari

5. Farvel til Eddy Bellegueule, Edouard Louis

6. Om våren, Karl Ove Knausgård

7. Looting Machine, Tom Burgis

8. But What if We're Wrong, Chuck Klosterman

9. Between the World and Me, Ta-Nehisi Coates

10. Slå med lå, Hans Petter Evensen

TEGNERIER:

1. Ungdomsskolen, Anders Kvammen

2. Undertaker 1: Rigmandens sidste måltid, Ralph Meyer og Xavier Dorison

3. Corto Maltese 4: De vakre drømmers lagune, Hugo Pratt

4. Patience, Daniel Clowes

5. Killing and Dying, Adrian Tomine

INTERNASJONALEN: En rekke store arrangementer avlyses i Nice i helga som følge av lastebilangrepet som kostet rundt 80 menneskeliv. Den amerikanske superstjernen

Rihanna skulle etter planen holde konsert fredag kveld i den søfranske havnebyen. Lørdag var det opprinnelig duket for jazzfestival. – Etter at Rihannas konsert ble innstilt, avlyser vi også jazzfestivalen, tvitrer Christian Estrosi i Provence Alpes Cotes d'Azur.

ONTB

FOTO: JON OLAV NESVOLD, NTB SCANPIX

NOTERT:

Viser Utøya-SMS-er

Tekstmeldinger fra overlevende og pårørende fra 22. juli 2011 skal stilles ut i det nye minnesenteret Hegnhuset på Utøya. Det er det første minnestedet i verden hvor SMS-er fra terrorofre blir en del av det offentlige historiske minnematerialet. – Meldingene er veldig sterke, men det er viktig og bra å formidle dem. Når man leser meldingene mellom unge som holder på å bli drept og deres foreldre, så viser man menneskeligheten i det brutale, sier AUF-leder **Mani Hussaini** til Aftenposten.

ONTB

Samfunnsøkonom Kalle Moene mener tida er inne for å lese gamle, radikale økonomer på nytt:

Åpner døra for Marx

Alle som er opptatt av inntektsfordeling og samfunnsutvikling bør lese bøkene til Karl Marx, mener økonom Kalle Moene.

AKADEMIA

Av Dag Eivind Undheim Larsen

Avstanden mellom dem som tjener mest, og dem som tjener minst, øker i det norske samfunnet. Betyr det at de økonomiske teoriene til filosofen Karl Marx igjen er aktuelle?

Norske økonomer er ikke kjente for å trykke marxistiske analyser til sitt bryst, men samfunnsøkonomen Kalle Moene mener likevel det kan være noe å hente hos den berømte tyske filosofen.

– Jeg mener mange flere bør lese gamle bøker og la seg inspirere av gamle forfattere, også av Karl Marx, sier Moene.

Tidligere denne uka hevdet sosiologen Dag Østerberg, som er aktuell med boka «Fra Marx' til nyere kapitalkritikk», at Marx' analyser i flerbindsverket «Kapitalen» fra 1867 er høyaktuelle for norske samfunnsforskere og økonomer.

Radikale økonomer

I dette verket viser Karl Marx hvordan kapitalismen herjer med livene til vanlige folk, og han legger fram sine teorier om økonomisk fremmedgjøring, utbytting og klassekamp.

Kalle Moene mener derimot det ikke bare er bøkene til Marx som er verdt å lese på nytt, men også teoretikerne som Marx støttet seg på, som Adam Smith og David Ricardo.

– De er alle radikale økonomer for sin tid som kom med de beste analysene av de viktigste samfunnsproblemene på sin tid. Likhetene mellom dem er mye større enn forskjellene. Alle tre var viktige systemkritikere og alle tre var de fattiges forsvarere, skriver Moene i en e-post fra India hvor han er på forskningsopphold.

Moene nevner også den franske samfunnsforskeren Alexis de Tocqueville og hans

FAKTA

Debatt om Karl Marx:

■ Den tyske filosofen Karl Marx ga i 1867 ut flerbindsverket «Kapitalen».

■ Her analyserer han hvordan kapitalismen herjer med livene til vanlige folk.

■ Sentrale temaer i verket er økonomisk fremmedgjøring, utbytting og klassekamp.

■ Sosiologen Dag Østerberg sa denne uka at Marx er mer aktuell enn noensinne.

■ Han møtte motbør fra fagfelle Gunnar C. Aakvaag som mener Marx har lite å si om dagens Norge.

■ I dag hevder samfunnsøkonom Kalle Moene at Marx er relevant for alle som er opptatt av inntektsfordeling og samfunnsutvikling.

Klassekampen 12. og 14. juli.

verk om demokratiet i Amerika.

– Dette er fire høyst aktuelle forfattere for alle som er opptatt av inntektsfordeling og samfunnsutvikling, mener Moene.

Samtidig kommer han med et tydelig forbehold.

– Men det betyr ikke at vi bør etterape det de skrev, eller måten de analyserer kapitalismen på. Å la seg inspirere er fundamentalt forskjellig fra å imitere.

– Selvførsterkende

Moene understreker at han gleder seg til å lese Dag Østerbergs nye bok om Marx' kapitalkritikk.

Sosiologen Gunnar C. Aakvaag er derimot kritisk til tanken om at Marx teorier er relevante i dag. I et intervju med Klassekampen torsdag mente han norske samfunnsforskere snarere burde analysere hvorfor det er så lite sosial ulikhet i Norge.

Mens Dag Østerberg mener den norske velferdsstaten er under press, hevder Aakvaag den norske modellen har blitt sterkere de siste årene.

Kalle Moene, som selv har forsket mye på velferdsstaten, antyder derimot at Østerberg kan ha rett i sin påstand om at den norske velferdsstaten er på vikende front.

– Sammen med blant andre Erling Bath (norsk samfunnsøkonom red.anm.) har jeg studert sammenhengen mellom

INSPIRASJON: Økonom Kalle Moene tror norske samfunnsforskere kan hente inspirasjon gjennom å lese den tyske filosofen Karl Marx. Marx er aktuell for alle som er opptatt av samfunnsutvikling, mener han.

FOTO: KLASSEKAMPEN

ulikhet og oppslutningen om velferdsstaten ganske inngående. Vi finner noe vi kaller en likhetsmultiplikator, der mer likhet skaper økt oppslutning om velferdsstaten.

Det gir igjen mindre ulikhet og større oppslutning om velferdsstaten i en selvførsterkende prosess, forteller Moene.

– I dagens Europa går likhetsmultiplikatoren i revers. Økende ulikhet reduserer oppslutningen om velferdsstaten i en selvførsterkende prosess. Noe liknende kan også være i ferd med å skje i Norge.

– Betyr dette at marxistiske analyser av samfunnet nå kan få et oppsving igjen?

– Jeg tror ikke marxistiske analyser, hva nå enn det måtte være, får noen renessanse. Men jeg er overbevist om at flere økonomer igjen kommer til å ta den finansielle ustabiliteten under kapitalismen på alvor. Å lese det tredje bindet av «Kapitalen» kan være en god start.

For liberal?

I et intervju med Klassekampen tirsdag uttrykte Dag Østerberg sin bekymring over at tankene til den amerikanske økonomen Milton Friedman, med vekt på markedstenking og deregulering av økonomien, har fått stort gjennomslag blant norske samfunnsøkonomer.

Østerberg mener dette har ført til en langsom forvandling av det politiske og ideologiske landskapet i Norge. Den anerkjente sosiologen mener videre at dette har gjort det vanskelig å tenke sosialistisk og dialektisk.

– Har faget ditt i for stor grad vært orientert mot liberale økonomiske teorier, Moene?

– Deler av faget har kanskje det, men for faget som helhet, er ikke det en dekkende beskrivelse. Dessuten bør selv sagt også folk på venstresida lese Milton Friedman, for eksempel boka «Capitalism and Freedom». Ikke for å finne en meningsfelle, men for å vite hvor uenighetene går og hva

som er utfordringene.

Moene fyrer også av ei breiside mot de ivrigste kritikerne av økonomifaget.

– De er sjelden interessert i å se hvordan deler av økonomisk forskning innarbeider nye og viktige elementer og inngår i sterkere grad i den kritiske samfunnsforskningen.

Samtidig kan mye bli bedre, påpeker Moene.

– Mye ville blitt bedre om flere studerte bredere og var mindre sneversynte. Å lese Karl Marx, Adam Smith, David Ricardo og Alexis de Tocqueville kan være en god start.

dageivind@klassekampen.no

Reise bort i sommer?

Få avisa levert til ditt feriested!

Bytt til e-avis i ferien!

www.klassekampen.no/ferie eller ring oss på 21 09 30 01